

„Primul roman umoristic” românesc

Mereu surprinzător, Al. Mușina! După ce s-a consacrat ca poet, nu oricum, ci drept unul dintre cei mai apreciați reprezentanți ai Generației '80, după ce s-a făcut remarcat ca eseist de mare finețe, iar mai apoi ca memorialist, el oferă spre lectură, de data aceasta, primul său roman, *Nepotul lui Dracula**, socotit cumva (auto-)ironic de către însuși autorul său, *primul roman umoristic* din literatura română. De la bun început trebuie să remarcăm apetența creatorului pentru inovație, pentru ludic, pentru utilizarea diverselor mijloace specifice postmodernismului (asupra cărora vom reveni) – toate, elemente structurale, credem, suficient de importante pentru a-l atrage spre lectură pe cititor. Fără niciun fel de reticență, Al. Mușina își exersează mijloacele expresive, plasând acțiunea romanului într-un spațiu care-i este familiar, acela al Brașovului universitar, căruia îi adaugă, spre satisfacția lectorului, elemente din cotidianul contemporan: viața de familie, lumea (mai mult sau mai puțin) interlopă și... elemente onirice, adeseori, voit psihanalizabile.

La o primă și superficială vedere, *Nepotul lui Dracula* urmează, aparent, structura romanului premodern: începe cu un prolog care plasează *illo tempore* întreaga narațiune: „Aceasta este adevărata poveste a nepotului lui Dracula. Îl chema Florin Angelescu Drăgolea și era asistent de literatură franceză la noi în facultate”. Și continuă cu opt capitole, care punctează încă din titlu conținutul: *Capitolul I. În care profesorul FAD, invitat de două studente la «Roata Norocului», descoperă biftecul tartar*. Încă de pe acum se poate observa cum naratorul atentează la structura tradițională prin plasarea într-un spațiu cvasi-mitic, subminat imediat de prezența sa ca martor, fie și prin inserarea sugestivă a pronumelui la pers. I plural. Naratorul, la rândul său, oscilează între omnisciența tradițională, statutul de martor al celor prezentate și de „insoțitor” al personajelor. De altfel, după cum vom observa, acestea sunt coordonatele unui *modus operandi*, caracteristic romanului în discuție.

Conflictul se dezvoltă, pornind de la frustrările personajului principal, atât în spațiul intim al acestuia, supus unor interdicții, impuse ori autoimpuse, în direcții insolite prin conținutul lor: renunțarea la alcool și limitarea numărului de țigări, cele trei căsnicii eșuate, „fata șecului”, cât și în plan profesional, prin primirea, fie și temporară, în grupul restrâns al

elitei facultății, sau prin intersectarea cu existența nemaipomenită a clanului țigănesc, rămas credincios necondiționat boierului de viță veche, pe baza unui pact încheiat cu secole în urmă etc. Și toate acestea doar în plan real! Celălalt, fantastic-suprarealist, intersectează adesea cotidianul.

Acțiunea se desfășoară de-a lungul unei scurte perioade de timp („totul a început joi, 4 mai, la ora 5 după-amiază” și se încheie „vineri dimineața, pe 25 iunie”), iar incipitul și finalul „apoteotic” au loc în același spațiu atât de cunoscut: Corpul T al Universității „Transilvania” și-l are ca protagonist pe asistentul universitar Florin Angelescu Drăgolea, doctor *summa cum laude*, titlu obținut în urma susținerii tezei *Semioza uitării și a amintirii la Marcel Proust*, distincție ce-i conferă dreptul de a susține curs la toți cei trei ani de studiu. În jurul acestuia gravitează toate celelalte personaje, dispuse într-o galerie generoasă, începând cu cele două frumoase studente, Cerasela Bulumac (Bubu) și Eliza Podoleanu (Lulu), continuând cu „distinsa doamnă” Eufrosina Angelescu Drăgolea și incredibilul conducător de clan țigănesc Elvis Boboieru și sfârșind cu doamna Enikő Trăistaru, secretara facultății.

Imagina mediului academic este deformată până la limita grotescului... suportabil: studenți care vin la cursuri pentru a li se remarca prezența, tocilari, oportuniști, profesori care predau, în virtutea inerției, cursuri neatractive. „Profesorul FAD ținea același curs, care era, la literă, teza lui de doctorat, atât la anul I, cât și la anii II și III. E drept, sub nume diferite: «Literatura franceză medievală», «Literatura franceză clasică», «Literatura romantică franceză», «Literatura franceză modernă» ș.a.m.d.”, oricum, finalitatea e cea impusă de un sistem bolnav el însuși: „*Studentii au nevoie de diplomă, deoarece firmele private și instituțiile statului angajează – din inerție? așa cere nomenclatorul de funcții? – de preferință absolvenți de facultate cu diplomă. Orice fel de diplomă, că oricum nu știu nimic utilizabil și trebuie să învețe totul «la locul de muncă», cum se zicea pe vremea comunismului, sau printr-o serie nesfârșită de training-uri și team-building-uri.*” Monotonia, dezinteresul, inerția par să caracterizeze corpul profesoral, mai degrabă interesat de discuții savante... colaterale, de cancanuri și/sau de bârfe nevinovate. De altfel, membrii Clubului Oamenilor Inteligenți preferă discuțiile savante, interpretările subtile, nuanțate, în afara spațiului universitar, întâl-

nindu-se fie acasă la unul dintre ei, fie la aceeași „Roată a Norocului”. Abil în crearea personajelor, Alexandru Mușina construiește câteva chipuri remarcabile din mediul universitar, șarjate cumva (binevoitor??) ironic, atât în ceea ce privește înfățișarea, cât și spiritul acestora: Teodor Cossiga, Vasile Peteanu, Darius Stroescu, Mihail Banciu, Andy Cruceru, Claudiu Țăr-mure ș.a.m.d. Am reținut atenția acordată gesturilor tipice și unor constante ale discursului acestora bine surprinse, dar îngroșate, credem, până spre limita caricaturalului. Problema este, în această zonă a creației, delicată și privește mereu discutabilul raport realitate-ficțiune... Un nou „caz” *Bietul Ioanide*??

Personajul principal, asistentul universitar Florin Angelescu Drăgolea, pe scurt, profesorul FAD, supranumit de către cele două studente „jucăușe” Fifi, întruchipează tipul carieristului cumva plafonat, dar care încă nutrește ambiții de recunoaștere unanimă a meritelor sale științifice. Își idolatrizează mentorul, „celebra doamnă Aliona Verbinski Simionescu, semioticiană de renume european” și-i invidiază pe cei cinci membri ai Clubului. „Ochii lui mari, căprui, ușor exoftalmici” și „dantura perfectă, îngălbenită de tutun, cu caninii superiori ceva mai lungi decât normal în gingiile roșii-roșii” sunt trăsături fizice care se reiau obsesiv de-a lungul romanului, evident cu trimitere la celebrul personaj aflat la confluența dintre realitate și mit, al cărui urmaș se descoperă a fi, în ciuda firii sale pașnice. Printr-o bine calculată dozare a evenimentelor, autorul își aduce personajul în situația de a duce o viață dublă: anostă, previzibilă, dirijată de alții, în plan real, și spectaculoasă, cu neprevăzute perspective de... mărire în imaginar. Numele de familie este deformat de teama persecuțiilor comuniste, bunicul este, evident, urmașul celebrului domnitor, iar Elvis, urmașul robilor furnizori de sânge pentru Drăculeștii care nu mai... atacă oameni, ci primesc, periodic, porția de sânge oferit de omul de încredere. Cele care, din joacă, provoacă avalanșa evenimentelor neprevăzute, sunt Lulu și Bubu, studentele oportuniste care-l invită la o cină cu biftec tartar. Succesul neprevăzut al cursului profesorului FAD îi intrigă pe cei cinci „magnifici” care-i încurajează, în contextul civilizației contemporane, presupusele porniri spre vampirism, iar întâlnirea cu Boboieru îi confirmă lui Fifi legătura de rudenie cu Vlad Țepeș, ca și conținutul valizei păstrate cu sfințenie de mama sa, Eufrosina, până când fiul va descoperi singur cine este de fapt. Într-un final oniric compensator, cu o regie (voit) fastuoasă la modul kitsch, vizând grotescul și în contrapunct cu începutul, insignifiantul Fifi este înscăunat drept „urmaș în linie dreaptă al lui Tibomir și Vlad Țepeș, drept jupan ereditar de Perișani, cneaz al Țării Bârsei,

voievod constituțional al Transilvaniei și rege aleatoriu al României, plus Basarabia, fostă Republica Moldova, cu numele de Fifi Dracula Întâiu”. Întreaga ceremonie are ca asistență studenții și profesorii facultății de litere, iar maeștri de ceremonie sunt universitarii pe care-i invidiază, în plan real, asistentul doctor.

Lumea postmodernă a lui Al. Mușina este, de fapt, o lume pe dos, care cunoaște principii și modele, dar le adaptează... condițiilor contemporaneității, personajele au întotdeauna sprin-jin... teoretic în a-și justifica gesturi și atitudini cel puțin absurde: comerțul cu sânge, care presupune tratarea cu grijă a donatorilor (care trebuie să ofere importatorului sânge premium!!); vampirul postmodern e un factor de integrare europeană și mondială (vezi argumentele savante ale celor cinci corifei) și trebuie încurajat în manifestările sale; pe drumul european dintre Brașov și Sibiu elegantul Ferrari roșu circulă cu „amețitoarea” viteză de șaiszeci de kilometri la oră; secretara devine mijlocitoarea afacerii „sânge contra note” ș.a.m.d.. Verva umoristică este, adeseori, înlocuită de șarja deformatoare a grotescului, atât în plan real (tentativa de aventură erotică dintre Bubu și Fifi, palatul și familia Boboieru, disputa pe tema hranei sănătoase, de ex.), cât și în cel fantastic (judecata inchizitorială a lui Fifi, înscăunarea ca „rege aleatoriu al României”). În plan strict formal, putem observa, în bună tradiție postmodernă, utilizarea unor citate din autori celebri, inventarea ludică a altora, mimarea stilului unor personalități literare cum ar fi de exemplu (doar) Bălcescu ori Kogălniceanu, toate bine armonizate substanței epice.

Romanul *Nepotul lui Dracula* reprezintă o lectură agreabilă, amuzantă și care pretinde, totuși, din partea cititorului o oarecare cultură pentru a-i surprinde subtilitățile, adeseori mult mai savuroase decât șarjele comice evidente. Jocul cultural propus de Al. Mușina îmbină amănunte dintr-o multitudine de domenii care, împreună și ingenios combinate, oferă satisfacții estetice aceluia care îl citește. Credem că nu acțiunea, ci tocmai aceste amănunte situate cumva în afara firului epic îi conferă valoare și succes la public. De asemenea, nu e de neglijat că romanul se vrea (declarat) o replică demistificatoare a romanelor cu vampiri atât de căutate și apreciate de cititorul contemporan... precum cel al lui Cervantes la adresa romanelor cavaleresti, dar cum *Dracula* nu este este *Amadis de Gaula*, nici *Nepotul lui Dracula* nu este *Don Quijote*.

*Alexandru Mușina, *Nepotul lui Dracula*, Brașov, Editura „Aula”, 2012.